

Nr 201.

Av herr **Hansson, Sigfrid m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition med förslag till kungörelse angående vissa ändringar i kungörelsen den 15 juni 1923 (nr 265) med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst m. m.*

I proposition nr 5 till innevarande års riksdag har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att antaga ett propositionen bilagt förslag till kungörelse angående vissa ändringar i kungörelsen den 15 juni 1923 (nr 265) med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst.

Av nämnda proposition framgår, att innebörden i förslaget är den, att Kungl. Maj:t hemställer, att riksdagen måtte besluta en ändring i ovan nämnda bestämmelser, så att det måtte stadgas, att dyrtidstillägget ifråga skall fr. o. m. den 1 juli 1924 utgå efter ett *fast* indextal — 33 procent av den för månad uppburna avlöningen för s. k. *oreglerade* verk samt 16 procent å samma avlöning för de *nyreglerade*.

Den kungl. propositionens innebörd och verkningar på dyrtidstilläggets storlek.

Den här omnämnda av regeringen föreslagna omläggningen av grunderna för dyrtidstilläggets utgående innebär emellertid ej blott en godtycklig stabilisering av det procenttal, efter vilket dyrtidstillägget utgår, utan torde även komma att — som även regeringen omnämner — medföra en sänkning av dyrtidstilläggets belopp, vilken sänkning av regeringen motiveras med ett framhållande av att svårigheten att få budgeten att gå ihop nödvändiggör en beskärning. Regeringen omnämner även, att den beräknade sänkningen av dyrtidstilläggen kommer att, vid ett bifall till dess förslag, belöpa sig till 4 enheter eller procent av månadslönen för oreglerade verk samt 3 för de nyreglerade. Kungl. Maj:t anser nämligen, att prisindexen antagligen kommer att under budgetåret 1924—1925 stå omkring 175, vilket innebär att, om man under nämnda budgetår skulle tillämpa de nu gällande grunderna för dyrtidstilläggets beräkning, skulle dyrtidstillägget utgå för oreglerade verk efter ett grundtal av 37 ($175 - 100 = 75 : 2 = 37\frac{1}{2}$, avrundat till 37) samt för nyreglerade efter grundtalet 19 ($175 - 100 = 75 : 2 = 37\frac{1}{2} - 18 = 19\frac{1}{2}$, avrundat till 19).

Alltså, regeringens förslag innebär, om dessa beräkningar angående dyrtidens indexsiffror hålla streck, en nedsättning av resp. 4 och 3 enheter eller procent å avlöningen för resp. oreglerade och nyreglerade verk.

Men givetvis kan det finnas lika stor anledning antaga, att dyrtidsindexen under nämnda budgetår kommer att hålla sig uppe vid den index, som är gällande den 1 januari 1924 — ja, förhållanden kunna naturligtvis

inträffa, som åstadkomma en höjning t. o. m. över sistnämnda indexsiffror. Det kan alltså mycket väl inträffa, att den beskärning, som nu föreslås, kommer att innebära en beskärning med 5 respektive 4 enheter eller procent av avlöningen vid respektive de oreglerade och de nyreglerade verken, — ja, vid en eventuell prisuppgång skulle beskärningen komma att medföra ännu större avknappning på det dyrtidstillägg, som enligt nu gällande grunder skall höjas eller sänkas i förhållande till prisindexens upp- och nedgång.

Kungl. Maj:ts här föreliggande förslag innebär alltså i avseende på bestämmeelserna om dyrtidstilläggets storlek, i några få ord uttryckt, en nedsättning, som *minst* torde kunna uppskattas till 4 och 3 enheter eller procent å avlöningen vid respektive oreglerade och nyreglerade verk, men som kanske med större sannolikhet kan uppskattas till 5 och 4 enheter eller procent och som t. o. m. kan komma att springa upp till ännu högre procenttal — vi ha i detta sammanhang icke ansett oss böra räkna med den möjligheten, att indextalet för levnadskostnaderna skulle komma att *gå ned*, så att det komme att ligga nedanför regeringens beräkningar, i vilket fall den i regeringspropositionen påyrkade nedsättningen av dyrtidstillägget skulle bli mindre än vad här ovan nämnts eller t. o. m. ingen alls, vilket sistnämnda skulle inträffa, om medelindextalet för budgetåret ginge ner till 166. En sådan nedgång torde nämligen med all sanolikhet vara fullständigt otänkbar.

Kunna för den föreslagna minskningen av dyrtidstillägget anföras bärande skäl?

Sedan man på detta sätt konstaterat, att regeringen med sitt förslag avser att åstadkomma en mycket betydande nedsättning av dyrtidstillägget, framställer sig givetvis den frågan, om för en sådan nedsättning kan framföras verkligen bärande och ofrånkomliga skäl, t. ex. att statens befattningshavare i allmänhet ha tillmåtts en alltför rundligt tilltagen avlöning i förhållande till arten av sitt arbete och i förhållande till andra medborgare eller att de blivit överkompenserade med dyrtidstillägg, om jämförelse sker med den allmänna pridfördyring som inträtt eller om till äventyrs statens ekonomiska ställning är så undergrävd, att den nu ifrågasatta regleringen nedåt av dyrtidstillägget är någonting ofrånkomligt.

Historik.

Innan vi övergå till att behandla den sidan av saken, vilja vi, som en utgångspunkt för diskussionen i denna fråga, peka på den historik, som förekommer i den kungl. propositionen. Av densamma framgår bl. a., att *riksdagen nu under tre riksdagar i följd vidtagit mer eller mindre genomgripande nedsättningar i de dyrtidstilläggsbestämmelser*, som kommo till stånd vid 1919 års riksdag, och vilka, särskilt genom införandet av principen med glidande skala i förhållande till prisindexens växlingar, varit grundläggande för dyrtidstilläggets utmätande intill denna riksdag.

För innebörden i de försämringar i dyrtidstilläggsbestämmelserna, som åstadkommits under ovan nämnda tre riksdagar, redogöres i den kungl. propositionen (sidorna 2—4), varför här ej behöver erinras om annat än att 1921 års riksdag t. o. m. beslutade kraftigare beskärningar av dyrtids-

tillägget, än vad Kungl. Maj:t föreslagit, varom finansministern erinrade vid innevarande års remissdebatt, under det att ändringarna vid 1922 års riksdag endast berörde några detaljer, där vissa mindre avprutningar åstadkommas. Slutligen kan erinras om den försämring, som vidtoges av 1923 års riksdag, som innebar en godtycklig nedsättning med omkring 30 miljoner kronor per år.

Vad som däremot ej framkommer av denna redogörelse, är, huru var och en av dessa nedsättningar verkat och nedsatt de dyrtidstilläggsbelopp, som utgått till befattningshavarna. Det är ju härvidlag att märka, att utöver dessa vid respektive riksdagar beslutade nedsättningar ha tillkommit de automatiskt verkande nedsättningar, som blivit en följd av indextalets nedgång. Därför har också den samlade summan av nedprutningen blivit synnerligen betydande, så att den innebär ej blott en sänkning av *nominallönen*, gående parallellt med prissänkningarna, utan dessutom en oerhört kraftig nedsättning av *reallönen*. Slutligen är ock att märka, att riksdagen aldrig — icke ens då de mest fördelaktiga dyrtidstilläggsbestämmelserna varit gällande — gått med på sådana stadganden på detta område, att prisfördyringen helt kompenseras.

Allt detta innebär — särskilt när det ställes mot det faktum, att det dröjde flera år efter dyrtidens inträdande, innan någon väsentlig kompensation i form av dyrtidshjälp erhöles — att särskilt för de *lägre* befattningshavarna, som leva i närheten av existensminimum, åstadkommits en sänkning av levnadsstandarden, som, då den träffar nämnda samhällskategorier, måste innebära, att en stor del av dessa befattningshavare tvingas inskränka sina utgifter till och med för sådant, som måste räknas till livets nödtrövt — ett förhållande, som nog i någon mån drager med sig ofördelaktiga följder på många områden av samhällslivet, t. ex. med avseende på jordbrukets avsättningsmöjligheter, för att endast nämna *ett* sådant område. Man torde nämligen kunna göra det påståendet, *att en minskad konsumtionskraft för omkring ½ miljon människor* (befattningshavarna, deras hustrur och barn m. fl.) *ej rinner spårlöst förbi utan medför konsekvenser såväl för jordbruket som för andra näringar.*

I efterföljande tabeller tillåta vi oss att med siffror belysa den inkomstminskning, som blivit en följd av den nedgång i dyrtidstilläggens belopp, som härrör sig *dels* av riksdagens olika beslut, *dels* av prisindexens nedgång:

Minskningen
av dyrtids-
tilläggens
belopp under
resp. år.

Statens järnvägars personals lönetillägg 1914 samt 4:de kvartalen 1920, 1921, 1922 och 1923.

Index 1914 = 100, 1920 = 281, 1921 = 231, 1922 = 190, 1923 = 177.

Gift befattningshavare, utan barn.

Ort	Befattning	Löne- klass i be- fatt- ning	Årslön 1914	Årslön, beräknad med dyrtids- tillägg enligt de grunder som voro gällande under 4:e kvartalet				Sänkning av den sålunda be- räknade årslönen från 4:e kvartalet 1920 till					
				1920	1921	1922	1923	1921		1922		1923	
								Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%
Billigaste ort	Stationskarl ...	1	1,128	4,195	3,268	2,773	2,376	927	22	1,417	34	1,819	43
		2	1,200	4,405	3,439	2,930	2,520	966	22	1,475	33	1,885	43
		3	1,272	4,615	3,610	3,081	2,664	1,005	22	1,534	33	1,951	42
		4	1,344	4,828	3,781	3,233	2,808	1,047	22	1,595	33	2,020	42
		5	1,488	5,035	3,752	3,385	2,952	1,083	22	1,650	33	2,083	41
	Konduktör	1	1,200	4,828	3,781	3,233	2,808	1,047	22	1,595	33	2,020	42
		2	1,344	5,035	3,952	3,385	2,952	1,083	22	1,650	33	2,083	41
		3	1,488	5,244	4,123	3,537	3,096	1,121	22	1,707	33	2,148	41
		4	1,632	5,506	4,334	3,725	3,270	1,172	21	1,781	32	2,236	41
		5	1,920	5,769	4,550	3,916	3,456	1,219	21	1,853	32	2,313	40
	Lokförare	1	1,560	5,769	4,550	3,916	3,456	1,219	21	1,853	32	2,313	40
		2	1,920	6,083	4,806	4,143	3,672	1,277	21	1,940	32	2,411	40
		3	2,280	6,398	5,063	4,371	3,888	1,335	21	2,027	32	2,510	39
		4	2,640	6,765	5,359	4,635	4,134	1,406	21	2,123	31	2,631	39
		5	2,640	7,132	5,661	4,902	4,392	1,471	21	2,230	31	2,740	38
Dyraste ort	Stationskarl ...	1	1,356	5,139	4,037	3,461	3,024	1,102	21	1,678	33	2,115	41
		2	1,440	5,412	4,259	3,658	3,204	1,153	21	1,754	32	2,208	41
		3	1,524	5,685	4,482	3,855	3,396	1,203	21	1,830	32	2,289	40
		4	1,600	5,957	4,704	4,052	3,576	1,253	21	1,905	32	2,381	40
		5	1,720	6,230	4,926	4,249	3,768	1,304	21	1,981	32	2,462	40
	Konduktör	1	1,440	5,957	4,704	4,052	3,576	1,253	21	1,905	32	2,381	40
		2	1,608	6,230	4,926	4,249	3,768	1,304	21	1,981	32	2,462	40
		3	1,776	6,503	5,148	4,447	3,960	1,355	21	2,056	32	2,543	39
		4	1,944	6,828	5,410	4,680	4,182	1,418	21	2,148	31	2,646	39
		5	2,280	7,153	5,678	4,917	4,404	1,475	21	2,236	31	2,749	38
	Lokförare	1	1,860	7,153	5,678	4,917	4,404	1,475	21	2,236	31	2,749	38
		2	2,280	7,531	5,985	5,190	4,656	1,546	21	2,341	31	2,875	38
		3	2,570	7,908	6,293	5,463	4,920	1,615	20	2,445	31	2,988	38
		4	2,870	8,338	6,641	5,772	5,214	1,697	20	2,566	31	3,124	37
		5	2,870	8,769	6,993	6,085	5,514	1,776	20	2,684	31	3,255	37

Statens järnvägars personals löneställning 1914 samt 4:de kvartalen 1920, 1921 1922 och 1923.

Index 1914 = 100, 1920 = 281, 1921 = 231, 1922 = 190, 1923 = 177.

Gift befattningshavare, utan barn.

Ort	Befattning	Löne- klass i be- fatt- ning	Årslön år 1914	Årslön, beräknad med dyr- tidstillägg enligt de grunder som voro gällande under 4:de kvartalet				Sänkning av den sålunda beräknade årslönen från 4:de kvartalet 1920 till					
				1920	1921	1922	1923	1921		1922		1923	
								Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%
D y r a s t e o r t	Kvinnlig kon- torskrivare ...	1	1.480	6,335	4,650	4,101	3,780	1,685	27	2,234	35	2,555	40
		2	1.600	6,660	5,085	4,442	4,062	1,575	24	2,218	33	2,598	39
		3	1.900	7,038	5,384	4,709	4,326	1,654	24	2,229	32	2,712	39
		4	2.200	7,426	5,693	4,985	4,584	1,733	23	2,441	33	2,842	38
	Stationsskrivare	1	2,100	8,338	6,731	5,772	5,214	1,607	19	2,566	31	3,124	37
		2	2,520	8,768	6,993	6,085	5,508	1,775	20	2,683	31	3,260	37
		3	2,940	9,356	7,472	6,509	5,916	1,884	20	2,847	30	3,440	37
		4	3,250	10,006	8,002	6,980	6,360	2,004	20	3,026	30	3,646	36
		5	3,550	10,656	8,531	7,450	6,804	2,125	20	3,206	30	3,852	36
	Förste stations- skrivare	1	2,940	9,356	7,472	6,509	5,916	1,884	20	2,847	30	3,440	37
		2	3,360	10,006	8,002	6,980	6,360	2,004	20	3,026	30	3,646	36
		3	3,780	10,656	8,531	7,450	6,804	2,125	20	3,206	30	3,852	36
		4	4,100	11,306	9,061	7,920	7,248	2,245	20	3,386	30	4,058	36
		5	4,400	11,957	9,591	8,390	7,704	2,366	20	3,567	30	4,253	36
	Byråassistent ...	1	4,400	11,957	9,591	8,390	7,704	2,366	20	3,567	30	4,253	36
		2	4,700	12,649	10,155	8,891	8,172	2,494	20	3,758	30	4,477	35
		3	5,000	13,341	10,719	9,391	8,652	2,622	20	3,950	30	4,689	35
		4	5,300	14,138	11,368	9,968	9,192	2,770	20	4,170	30	4,946	35
	Trafikinspektör	1	5,700	14,138	11,368	9,968	9,192	2,770	20	4,170	30	4,946	35
		2	6,000	14,935	12,017	10,544	9,744	2,918	20	4,391	29	5,191	35
		3	6,300	15,732	12,667	11,121	10,296	3,065	19	4,611	29	5,436	35
		4	6,600	16,571	13,350	11,727	10,872	3,221	19	4,844	29	5,699	34
	Förste trafik- inspektör.....	1	6,600	16,571	13,350	11,727	10,872	3,221	19	4,844	29	5,699	34
		2	6,900	17,410	14,034	12,334	11,448	3,376	19	5,076	29	5,962	34
		3	7,200	18,249	14,717	12,941	11,940	3,532	19	5,308	29	6,309	34
		4	7,500	19,088	15,401	13,547	12,420	3,687	19	5,541	29	6,668	34
	Trafikdirektör	1	7,800	19,088	15,401	13,547	12,420	3,687	19	5,541	29	6,668	34
		2	8,100	19,927	16,084	14,154	12,900	3,843	19	5,773	29	7,027	35
		3	8,400	20,766	16,768	14,761	13,380	3,998	19	6,005	29	7,386	36
		4	8,700	21,606	17,451	15,368	13,860	4,155	19	6,238	29	7,746	36

**Dyrtidstillägg vid nuvarande index — 176 — med beräkning enligt 1920, 1920
och 1923 års grunder.**

	O r t													
	A		B		C		D		E		F		G	
<i>Löneklass 1</i>	165	—	172	50	180	—	187	50	195	—	202	50	210	—
Dyrtidstillägg:														
Enligt 1920 års grunder	64	18	56	09	68	—	69	91	71	88	73	78	75	65
» 1921 » »	53	87	55	48	56	99	58	55	60	11	61	67	63	28
» 1923 » »	33	—	34	—	36	—	37	—	39	—	40	—	42	—
Skillnad:														
1920—1923	31	18	32	09	32	—	32	91	32	88	33	78	33	65
1921—1923	20	87	21	48	20	99	21	55	21	11	21	67	21	28
<i>Löneklass 4</i>	195	—	204	—	213	—	222	—	231	—	240	—	249	—
Dyrtidstillägg:														
Enligt 1920 års grunder	71	83	74	12	76	42	78	71	81	01	83	80	85	60
» 1921 » »	60	11	61	98	63	85	65	73	67	60	69	47	71	34
» 1923 » »	39	—	40	—	42	—	44	—	46	—	48	—	49	—
Skillnad:														
1920—1923	32	83	34	12	34	42	34	71	35	01	35	80	36	60
1921—1923	21	11	21	98	21	85	21	73	21	60	21	47	22	34
<i>Löneklass 5</i>	205	—	214	50	224	—	233	50	243	—	252	50	262	—
Dyrtidstillägg:														
Enligt 1920 års grunder	74	38	76	80	79	22	81	74	84	07	86	49	88	91
» 1921 » »	62	19	64	17	66	14	68	12	70	09	72	07	74	05
» 1923 » »	41	—	42	—	44	—	46	—	48	—	50	—	52	—
Skillnad:														
1920—1923	33	38	34	80	35	22	35	74	36	07	36	49	36	91
1921—1923	21	19	22	17	22	14	22	12	22	09	22	07	22	05
<i>Löneklass 8</i>	240	—	251	—	262	—	273	—	284	—	295	—	306	—
Dyrtidstillägg:														
Enligt 1920 års grunder	83	80	86	11	88	91	91	72	94	52	97	83	100	13
» 1921 » »	69	47	71	76	74	05	76	33	78	62	80	91	83	20
» 1923 » »	48	—	50	—	52	—	54	—	56	—	59	—	61	—
Skillnad:														
1920—1923	35	80	36	11	36	91	37	72	38	52	38	83	39	13
1921—1923	21	47	21	76	22	05	22	33	22	62	21	91	22	20
<i>Löneklass 12</i>	305	—	318	—	331	—	344	—	357	—	370	—	383	—
Dyrtidstillägg:														
Enligt 1920 års grunder	99	88	103	19	106	51	109	82	113	14	116	45	119	77
» 1921 » »	82	99	85	69	88	40	91	10	93	81	96	51	99	21
» 1923 » »	61	—	63	—	66	—	68	—	71	—	74	—	76	—
Skillnad:														
1920—1923	38	88	40	19	40	51	41	82	42	14	42	45	43	77
1921—1923	21	99	22	69	22	40	23	10	22	81	22	51	23	21

Mot bakgrunden av de mycket betydande beskäringar av dyrtidstillägg, som under dessa år åstadkommits och som framkomma av ovanstående tabeller, bör man nu se den ytterligare minskning, som nu ifrågasatts av finansministern.

Som en allra första utgångspunkt vid bedömandet av skäligheten i den nu föreslagna åtgärden bör man då kunna erinra om den huvudprincip, som slogs fast år 1919 vid övergången till det automatiskt verkande systemet att lägga den fallande eller stigande levnadskostnadsindexen till grund för dyrtidstilläggets utgående. Då uttalades allmänt den uppfattningen, att detta system skulle befria riksdagen från omsorgen att varje år behandla dyrtidstilläggsfrågan, då dyrtidstilläggets storlek skulle i alla fall automatiskt regleras, efter som prisindexen steg eller föll.

En erinran om denna princip fastslående förekommer även i årets dyrtidstilläggsproposition, då det säges, att »detta system äsyftade dyrtidstilläggets reglerande periodvis och automatiskt efter levnadskostnadernas växlingar.»

Statstjänarna togo också fasta på detta uttalande, vilket betraktades rent av som en utfästelse från statens sida. Men, som känt är, redan 1921 bröts principen genom betydande beskäringar, vilka fortsatt under kommande år, för att i år fullföljas genom det nu framförda yrkandet om ytterligare nedsättning av dyrtidstillägget.

Den ekonomiska innebörden för respektive befattningsgrupper av denna ytterligare ifrågasatta minskning av dyrtidstillägget framgår av Kungl. Maj:ts proposition. Vi skola alltså ej här närmare ingå på densamma. Vi skola endast taga några exempel, visande, huru låg löneinkomsten redan nu utan någon beskäring är för en befattningshavare i de lägsta lönegraderna. Med avseende på en dylik befattningshavare framgår det t. ex. av ovanstående tablåer, att en stationskarl i lägsta lönegraden på dyraste ort — till vilken ortskategori Stockholm som bekant hör — nu uppbär en samlad årsavlöning (lön och dyrtidstillägg) av tillhoppa 3,024 kronor, vilket blir 252 kronor per månad. Härifrån avgår under vanliga förhållanden 11.25 per månad i pensionsavgifter, vilka utan vidare avdragas på lönen. Återstår alltså 240.75. Skulle då befattningshavaren inneha bostad i statens järnvägars änke- och pupillkassas nyaste byggnadskomplex — vilket är fallet med en stor del befattningshavare vid statens järnvägar i Stockholm — får han i hyra för en lägenhet betala cirka 85 kronor i månaden, vilket även avdrages, varför han, för att betäcka övriga utgifter utöver hyran, utkvitterar en avlöning av omkring 155 kronor per månad — en summa, som måste anses med de priser, som gälla i Stockholm, redan nu synnerligen svår att draga sig fram på, även om till densamma kommer ett tillägg av 4 kronor per månad för varje barn. Åtminstone kan man bestämt påstå, att en sådan avlöning ej tål någon ytterligare beskäring.

Men härtill kommer, att nedanför denna inkomstgräns ligga befattningshavarekategorier i ännu lägre inkomstlägen, nämligen alla dessa, som ej

De lägsta befattningshavarnas nuvarande löner

Befattningshavarnas löneställning har

försämrats på grund av senare ordinarieblivande samt mindre befodringsutsikter.

vunnit ordinarie anställning och som visserligen minskats till antalet, därigenom att en massa avskedanden av dylik personal skett, men av vilka en mycket stor procent inom en hel del statsverk utgöras av personer i 30 års ålder och däröver, vilka äro gifta och ha barn och vilka skulle under normala förhållanden för länge sedan ha uppnått ordinarie anställning, men på grund av de inträdda konjunkturerna fortfarande få nöja sig med anställning i ej ordinarie tjänst.

Ytterligare skäl, som tala mot en minskning av dyrtidstillägget.

Inför de inkomstsiffror, som här framförts särskilt rörande de lägre befattningshavarna, samt inför hela detta förhållande, som här ovan dragits fram, nämligen att en sådan situation inträtt för statstjänarekåren, att möjlighet till befodran och ökade inkomster samt möjlighet till en någorlunda tidig anställning i ordinarie tjänst blivit mycket mindre på grund av de nuvarande konjunkturerna, vilket allt även försämrar löneställningen, måste man bestämt kunna framställa det påståendet, att den nu ifrågasatta ytterligare nedpressningen av dyrtidstillägget ej bör godkännas av riksdagen.

För denna uppfattning ha också bestämda uttalanden gjorts från flera håll, dels i pressen, dels också i riksdagen. Dessa uttalanden äro, enligt vår uppfattning, mera bärande än den argumentering, som presterats av herr finansministern *dels* i den kungl. propositionen, *dels* också i anförandet i remissdebatten.

Äro de lägre befattningshavarna överkompenserade i lönehänseende?

I sistnämnda debatt har herr finansministern bland annat framfört den uppfattningen, att de *lägre* befattningshavarna skulle vara överkompenserade genom de dyrtidstilläggsbestämmelser, som nu gälla. Denna uppfattning har också vid flera tillfällen framförts i pressen och riksdagen. Då denna uppfattning även i någon mån torde ligga bakom en del opinionsyttringar för minskning av dyrtidstilläggen, anse vi oss böra upptaga dessa påståenden till någon granskning.

Rörande denna sak — som för övrigt kan i någon mån belysas genom ett påpekande, att bland annat en stor grupp lägre befattningshavare vid postverket (postvaktmästare och brevbärare) äro underkompenserade med betydliga belopp — anförde herr finansministern i remissdebatten, att även om den nu av regeringen föreslagna nedsättningen av dyrtidstillägget ginge igenom, skulle en stationskarl å dyraste ort erhålla en kompensation (lön och dyrtidstillägg tillsammans) som kunde betecknas med talet 214, om man utginge från 1914 års löner och om man betecknade utgångsläget då med 100. För en stationskarl å billigaste ort skulle motsvarande tal vara 204, under det att det för en byråchef endast skulle belöpa sig till 149. Men samtidigt tillade herr finansministern: »*Jag vill ej giva mig in på frågan, huruvida de (de lägre befattningshavarna) 1914 stodo på ett för lågt löneplan eller icke.*»

Med anledning av detta uttalande av herr finansministern vilja vi nu påstå, att genom sistnämnda tillägg blir herr statsrådets uttalande ej alls sådant, att det på något sätt kan läggas till grund för ett yrkande om min-

skandet av dyrtidstillägget, särskilt för de lägre befattningshavarna, ty givetvis måste man, om man skall bevisa, att en viss befattningsgrupp blivit i lönehänseende *verkligen* överkompenserad, också kunna visa, att den lön, varifrån man utgår vid sina beräkningar — i detta fall lönen 1914 — var så tilltagen, att den var rimlig med hänsyn till det prisläge, som existerade vid denna tidpunkt, och med hänsyn till respektive befattningshavares ställning och arbetsuppgifter.

Vi kunna emellertid i detta sammanhang framföra ett uttalande, som bringar klarhet just på *den* punkt, i vilken herr finansministern ej velat uttala sig. Med andra ord sagt, riksdagen har med avseende på de lägre befattningshavarna vid en förut skedd lönereglering uttalat sig för, *att den år 1914 till omnämnda befattningshavare utgående lönen var för låg och måste höjas.*

För att närmare belysa denna fråga, vilja vi hänvisa till det uttalande, som i samma sak göres i motionen nr 112 i första kammaren vid 1922 års riksdag sidorna 13—15, där det heter:

»Här bör då först, enligt vårt förmenande, sägas några ord med anledning av det tal, som under senare tider framförts, att statstjänarna och särskilt de lägre av dem skulle ha blivit överkompenserade genom tillkomsten av allt för fördelaktiga bestämmelser med avseende å dyrtidstillägg och andra löneförmåner.

Emellertid kan härvidlag anmärkas, att man för att bedöma denna sak måste bilda sig en uppfattning om, huruvida den lönenivå, som var gällande 1914, kan anses skälig, eller huruvida icke redan då personalen kunde anses vara underkompenserad. Det ligger dock i öppen dag, att om förhållandet är så, att man kan påvisa en verklig underkompensering i löneställning år 1914, så blir varje tal om överkompensation nu i större eller mindre grad missvisande.

En personalgrupp, som i detta fall gärna anföres, är den lägre personalen vid statens järnvägar. Med hänsyn till den stora betydelse, som taxorna vid detta stora verk har för vårt ekonomiska liv, och då givetvis personalens avlöningar vid taxornas bestämmande inverka i synnerligen hög grad så är det ganska naturligt att stor uppmärksamhet ägnas åt frågan om denna personals avlöningsnivå. För bedömandet av huruvida det kan anses vara berättigat att tala om att personalen nu är överkompenserad, torde vara skäl att fästa uppmärksamheten därå, att redan i början av år 1914 statsmakterna erkände, att denna personals löneställning var för låg. Den 6 mars 1914 tillsatte nämligen Kungl. Maj:t en kommitté, med uppdrag att utreda, huruvida icke den sedan 1907 års lönereglering inträdda levnadskostnadsstegringen var så avsevärd, att den borde föranleda en löneförbättring, åtminstone för vissa lägre tjänstegrupper. Denna utredning syntes lämpligen böra utsträckas till att omfatta löneförhållandena för samtliga tjänstemän i lägre grad vid verket.

Redan samma år ansåg sig också riksdagen böra besluta tilldela samt-

liga lägst avlönade grupper av personalen särskilda lönetillägg, vilka tillägg dock av budgetära hänsyn beslöts skola utgå först från och med ingången av år 1915.

Det anförda visar emellertid med all önskvärd tydlighet, att statsmakterna redan år 1914 fastslagit, att den då gällande lönen åtminstone för statens järnvägars lägre personal var alltför låg. Nämnda förhållande giver alltså åtminstone intet stöd för påståendet, att nämnda personal skulle vara överkompenserad i lönehänseende.

På grund av flera omständigheter blev lönefrågan för statens järnvägar icke avgjord förrän vid 1919 års riksdag. För åren 1915—1918 utgingo särskilda lönetillägg, och vid 1918 års riksdag antogs en provisorisk lönereglering, som blev gällande från ingången av år 1919. Förslaget till denna provisoriska lönereglering — som utarbetats av en den 17 december 1915 tillsatt kommission med uppdrag att utarbeta gemensamma avlöningsbestämmelser för kommunikationsverken m. fl. verk — angavs av kommissionen uttryckligen vara utarbetat med avsikt att bringa lönenivån, frånsett dyrtidstillägg, till det läge, vartill de höjningar i fråga om levnadskostnaderna som inträtt intill år 1914 kunde berättiga. Kommissionen anför i detta avseende i sitt betänkande följande:

'Av det redan utvecklade torde ock framgå, att de löneförbättringar, vilka nu ifrågasättas, självfallet böra utgå oberoende av de ersättningar i form av krigstidstillägg eller krigtidshjälp, som äro eller kunna bliva av riksdagen beviljade för den närmaste framtiden. Dessa slag av ersättningar hava hittills icke varit så tilltagna, att de förmått ens till fullo täcka de exceptionella prisfördyringar, som inträtt såsom en direkt följd av kriget, och hava sålunda på intet sätt kunnat medtagas i beräkningen vid utarbetandet av de förslag, kommissionen nu har för avsikt att framlägga. Å andra sidan är kommissionens förslag, såsom framgår särskilt av de för de högre tjänstemännen procentuellt låga löneförhöjningarna, hållet inom sådana gränser, att det icke i någon mån berör området för de av krigstiden föranledda fördyringarna. Kommissionen har därför velat uttryckligen betona, att kommissionen förutsätter, att krigstidstillägg och krigtidshjälp enligt de för statstjänstemännen i allmänhet tillämpade grunder komma att utgå samtidigt med de av kommissionen för vart och ett av de här behandlade verken föreslagna löneförbättringarna oavsett dessa löneförbättringars natur i varje särskilt fall.'

Allt vad som här ovan anförts, giver tydligt vid handen, att någon överkompensation för statens befattningshavare i allmänhet ej åstadkommits.»

Så långt uttalandet i nämnda motion, vari huvudkontentan utgöres av den förklaring, som avgavs av den nämnda lönekommittén och sedermera genom riksdagens bifall tili kommitténs yrkande underströks av riksdagen, nämligen att löneregleringen bl. a. skulle avse att insätta befattningarna på den plats i löneskalan, där respektive befattningshavare

borde placeras, och att alltså en på detta sätt skedd uppflyttning av en viss befattning ej skulle kunna tagas till intäkt för krav på ett sämre tillgodoseende i dyrtidstillägghänseende av denna befattning.

I detta sammanhang kunna vi ej underlåta att framhålla även en annan sak nämligen, att det nog torde kunna sägas, att de siffror, som utmärka kompensationsgraden från 1914 till dags dato, åtminstone för en del befattningsgrupper äro nog så osäkra, alldenstund år 1914 en massa befattningshavare, som nu uteslutande uppbära sin avlöning i kontanter, åtnjöto vissa avlöningsförmåner in natura, (bostad, bränsle m. m.), vilka förmåner i allmänhet uppskattades till ett lägre värde, än vad de verkligen hade, varför utgångspunkten i löneläget för sådana befattningshavare satts för lågt, vilket återigen resulterat i, att en högre kompenseringsgrad kommit fram vid jämförelse med 1914, än vad som är den verkliga.

Men det finnes även ett annat uttalande än det ovan nämnda, som icke blott bevisar, att talet om de lägre befattningshavarnas överkompensation är obefogat, utan t. o. m. visar, att om man tager till utgångspunkt ett senare år — nämligen 1920 — så befinnes det att det är de lägre befattningshavarna, som erhållit en lägre kompensation än de högre.

Det var herr finansministern, som i innevarande års remissdebatt belyste denna sak. Han betonade nämligen, att om man tager till utgångspunkt de grunder för dyrtidstillägget, som gällde under sista kvartalet 1920 »och tillämpar dem på de nu utgående lönerna, och sedan räknar dem efter index och tar reda på, vilket värde de ha, uttryckt i samma penningvärde som 1914, komma vi till det resultatet, att en generaldirektör vid reglerat verk efter 1920 års grunder skulle ha haft 98.8 procent av 1914 års lön, räknat i realvärde. Vill man räkna ut realvärdet av nuvarande lön plus dyrtidstillägg efter av Kungl. Maj:t nu föreslagna grunder, finner man, att detsamma utgör 96.5 procent av 1914 års lön. En byråchef vid ett reglerat verk hade 1920 83.9 procent och har nu 84.9 procent av 1914 års lön i realvärde räknat, en sekreterare 86.8 mot 87.7 procent. Det visar sig alltså, att åtminstone en byråchef i själva verket trots dessa tre nedskärningar som skett 1921, 1923 och som föreslås nu för 1924, sitter i bättre ställning, än han gjorde 1920, om man tager hänsyn till vad en krona nu verkligen är värd mot då. För de lägre tjänstemännen ställer det sig icke lika gynnsamt (kursiverat av oss). Jag tager t. ex. en stationskarl, han hade på dyraste ort 1920 134.9 procent och nu har det gått ned till 123.2 procent av 1914 års lön i realvärde. En telegrafist hade 1920 155.6 procent och skulle nu komma ned till 146.6 procent av 1914 års lön i realvärde.»

Av här refererade anförande såväl som av i motionen befintliga tabeller framgår, att de sista årens dyrtidstilläggsreglerande inneburit en procentuellt större beskärning av de lägre befattningshavarnas dyrtidstillägg. Riksdagens beslut i dyrtidstilläggsfrågan har alltså under de senaste tiderna gått fram efter den linjen, att man i stort sett frångått de lägre be-

Den under de senaste tiderna framkomna tendensen att nedplacera de lägre befattningshavarna

till den plats
på löneskalan,
där de stodo
vid kristidens
inbrott.

fattningshavarna den något fördelaktigare ställning, som de förut erhållit därigenom, att de tillerkänts ett procentuellt något högre dyrtidstillägg än de högre befattningshavarna, vilket hängt samman med de förut existerande bestämmelserna om att dyrtidstillägget utgått med högre procent för en viss del av avlöningen, som legat »i botten». Tendensen vid dyrtidstilläggsregleringen under de senaste åren har alltså varit den, att man strävat till att återställa det löneavstånd mellan högre och lägre befattningshavare, som fanns vid kristidens början.

Vi kunna ej tillägna oss den uppfattningen, att man bör sträva efter ett sådant återställande och att man alltså bör vidtaga åtgärder för att placera ner de lägre befattningshavarna till den punkt på löneskalan, där de stodo vid kristidens inbrott. Hela tendensen i utvecklingen under de senaste tiderna talar mot ett dylikt förfarande, som måste grunda sig på en undervärdering av den ställning och de arbetsuppgifter, som tillkomma de lägre befattningshavarna inom statsmaskineriet.

Från dessa utgångspunkter kunna vi ej gilla den omläggning av dyrtidstilläggsbestämmelserna, som skedde vid 1923 års riksdag, då bl. a. den principen genomfördes, att man fastslog genomgående samma dyrtidstilläggsprocent från de lägsta lönerna upp till de högsta — visserligen med en övre gräns för beskärning av de allra högsta befattningshavarnas inkomst — och borttog de bestämmelser, som innehöllo stadganden om en högre kompensation för den »i botten» liggande avlöningen.

Frågan om
åstadkom-
mande av ett
enklare sätt
för uträkning
av dyrtids-
tillägget.

Vi veta visserligen, att man till förmån för denna reform åberopade det förhållandet, att man på detta sätt åstadkomme ett sätt att uträkna dyrtidstillägget, som skulle vara mycket enklare och medföra mindre arbete. Men vi kunna det oaktat ej ansluta oss till detta beslut, som innebar, att man berövade de lägre befattningshavarna *reella* fördelar för att åstadkomma vissa små *formella* vinster i avseende på en så sidoordnad fråga som metoden för uträknandet av dyrtidstillägget. För övrigt vilja vi, påstå, att denna fördel, som skulle bestå i enklare och mera arbetsbesparande metoder vid uträknandet av dyrtidstillägget, säkerligen har betydligt överskattats, då som bekant, arbetsbesparingen i allmänhet endast kan uppstå vid uträknandet av de tabeller, som utsändas till verken och användas vid dyrtidstilläggets uträknande för varje person, alltså ej vid uträknandet av det till varje befattningshavare utgående dyrtidstillägget.

Innebörden
i motionens
yrkande.

Med hänsyn till vad vi här anfört måste vi bestämt påyrka, att Kungl. Maj:ts proposition om ytterligare nedsättning av dyrtidstilläggen avslås. Men utöver detta måste vi här påyrka, att en rättelse åtminstone i någon mån sker i de bestämmelser, som tillkommo 1923. Framst gäller vårt yrkande därvidlag införande på ett eller annat sätt av sådana bestämmelser, som resultera i, att befattningshavarna erhålla dyrtidstillägg med högre procent för de lägsta avlöningsbeloppen. Vi anse nämligen, som vi förut antytt, att denna synnerligen rättvisa princip för avvägande av dyr-

tidstillägget — vilken i sin tillämpning ledde till ett något bättre tillgodoseende i dyrtidstillägghänseende av befattningshavare, som leva i närheten av existensminimum — ej borde ha övergivits, då det måste anses synerligen rimligt, att den del av en befattningshavares avlöning, som kan anses åtgå för anskaffande av det allra nödvändigaste — livets nödtorft — kompenseras i förhållande till prispfördyringen på ett bättre sätt än de inkomstbelopp, som ligga högre upp i inkomsten och som i allmänhet användas till utgifter, som i något mindre grad äro nödvändiga.

Beslutet vid 1923 års riksdag bröt som bekant med denna princip för dyrtidstilläggets beräkning och övergick till »den obrutna procentskalan», som innebär ett lika stort kompenserande i förhållande till fördyringen av all inkomst upp till en viss övre gräns. Det enda medgivande, som gavs åt principen, att man skulle något bättre kompensera de mindre inkomsttagarna, var det, att man gick med på fasta barntillägg, utgående med lika belopp för såväl de högre som de lägre befattningshavarna, varigenom åtminstone för befattningshavare, till vilka barntillägg utgå, åstadkoms någon liten ökad kompensation för de *lägre* befattningshavarna i förhållande till de *högre*.

Om man nu, som vi anse, bör i någon form återgå till den princip för dyrtidstilläggets beräkning, som förut utan större motstånd hävdats av statsmakterna, så kan detta ske antingen så, att man återgår till de förut gällande bestämmelserna om att en högre procent skall utgå på viss del av avlöningen eller så att man fullföljer principen med fasta tillägg, som ligger till grund för de nu utgående barntilläggen. Vi anse, att det senare systemet är enklare och vilja alltså — icke minst med hänsyn till att riksdagen ansett, att man bör sträva efter största möjliga enkelhet vid uträkningen av dyrtidstillägget — föreslå tillämpandet av ett dylikt system. Med avseende på nämnda fasta tilläggs belopp föreslå vi, att de böra utgå med 8 kronor vid nyreglerade verk samt 10 kronor i oreglerade, allt per månad, dock med en viss begränsning av samma slag, som nu gäller med avseende på barntillägget.

Av det yrkande, som här framförts, framgår, att vi ej kunna gilla huvudgrunderna i Kungl. Maj:ts förslag. Vi kunna alltså ej heller ansluta oss till förslaget om att införa bestämmelser om ett *fast* för hela budgetåret stående grundtal för dyrtidstillägget, alldenstund det mycket väl kan inträffa, att under ett budgetår mycket betydande växlingar i det allmänna prisläget kunna inträffa, i synnerhet om vissa inflationistiska tendenser och strävanden skulle vinna anslutning.

Med utgångspunkt från denna förklaring påyrka vi alltså, att de nu gällande bestämmelserna för uträkningen av dyrtidstilläggsprocenttalet bibehållas, och att till det dyrtidstilläggsbelopp, som på detta sätt erhålles lägges det fasta tillägg, som ovan nämnts.

En annan förändring, som vi anse oss böra föreslå i de nu gällande grunderna är den, att den s. k. 25-årsgränsen borttages, d. v. s. att den

minskning i dyrtidstillägget, som är bestämd för vissa befattningshavare under 25 år bortfaller. Vi anse denna fordran synnerligen välberättigad. Särskilt från personalens vid kommunikationsverken sida har också detta krav ständigt och jämnt framförts med mycket styrka. Härtill kommer att — som redan förut antytts — utsikterna för dessa befattningshavare att vid någorlunda tidig ålder vinna anställning som ordinarie betydligt minskats, varjämte det kan erinras om att en reform på denna punkt numera ej kommer att medföra så synnerligen stora ekonomiska konsekvenser, efter som personal i nämnda åldersklasser i stor utsträckning avskedats under indragningssystemets tid, vadan antalet av dylika befattningshavare torde vara förhållandevis litet.

Med avseende på bestämmandet av den övre gräns, där dyrtidstillägg upphör att utgå, anse vi, att det kan ifrågasättas, om ej denna gräns bör något nedflyttas med hänsyn därtill, att vi här ovan föreslå ett tillägg av 8 och 10 kronor i månaden för befattningshavare i respektive nyreglerade och oreglerade verk. Från våra utgångspunkter ha vi nämligen ingen anledning påyrka en höjning av de bäst avlönade befattningshavarnas dyrtidstillägg utöver vad de nu erhålla. Vi anse oss därför böra med hänsyn härtill, om förslaget rörande tillägget antages, påyrka en nedsättning av ovannämnda övre gräns från 800 och 650 kronor per månad för respektive nyreglerade och oreglerade verk till respektive 750 och 620 kronor. Men då det kan sägas, att ett dylikt system för beskärning möjligen behöver ytterligare utformas, överlämna vi åt utskottet att, om så skulle anses nödigt, vidtaga ändringar i detaljerna i denna punkt.

Med användande av dessa grunder skulle dyrtidstillägget utgå för vissa befattningsgrupper med belopp, som framgå av nedanstående

T a b l ä

utvisande nuvarande lön samt dyrtidstillägg enligt olika grunder (begynnelselön, dyraste ort) för befattningshavare över 25 år (utan barnstillägg). Nedsättning (-), ökning (+) i förhållande till nuvarande grunder.

	Nuvarande lön	D y r t i d s t i l l ä g g				
		I	II		III	
		Nuvarande grunder Belopp	Regeringens förslag Belopp		Motionens förslag med bottenstillägg för reglerade verk 96 kr. pr år, oreglerade verk 120 kr. pr år Nedsättning (-) Ökning (+) på tillägg enligt I	
<i>Nyreglerade verk.</i>						
Generaldirektör	17,040	1,824	1,536	- 288	1,806	- 18
Byråchef	10,500	1,824	1,536	- 288	1,806	- 18
Sekreterare	7,668	1,457	1,227	- 230	1,553	+ 96
Notarie	6,420	1,220	1,027	- 193	1,316	+ 96
Postexpeditör	4,350	827	696	- 131	923	+ 96
Lokförare	3,672	698	588	- 110	794	+ 96
Konduktör	2,988	568	478	- 90	664	+ 96
Stationskarl	2,520	479	403	- 76	575	+ 96
Telegrafist	3,204	509	513	- 96	705	+ 96
Rikstelefonist	2,574	489	412	- 77	585	+ 96
Kontorsbiträde	2,160	410	346	- 64	506	+ 96
<i>Oreglerade verk.</i>						
Landshövding	15,000	2,886	2,574	- 312	2,872	- 14
Byråchef	9,100	2,886	2,574	- 312	2,872	- 14
Sekreterare	6,800	2,516	2,244	- 272	2,636	+ 120
Notarie	4,900	1,813	1,617	- 196	1,933	+ 120
Vaktmästare	1,900	703	627	- 76	823	+ 120
Skrivbiträde	1,600	592	528	- 64	712	+ 120

Ungefärliga kostnadsdifferenser:

Regeringens förslag (II) är ungefär 12 miljoner kronor billigare än enligt nuvarande grunder.

Bottenstillägg till nuvarande grunder = (III) är ungefär 13 miljoner kronor dyrare än nuvarande grunder.

Den ekonomiska in-
ne-
börden för
staten av ett
bifall till
motionen.

Den ökning av det samlade årliga dyrtidstilläggsbeloppet, som skulle bli en följd av ett bifall till det här framlagda förslaget, skulle, enligt våra beräkningar, belöpa sig till 13 miljoner kronor, om man utgår från det belopp, som skulle åtgå vid ett bibehållande av nu gällande grunder, och om man antager att indexen för levnadskostnadsökningen kan för budgetåret 1924—1925 sättas till 175.

Det är alltså visserligen sant, att ett sådant beslut skulle innebära ökad belastning av budgeten, med en ej obetydlig summa, som dock, då den uppdelas på de många befattningshavarna blir endast ett ganska ringa tillskott per person. Men vi anse likväl, att de krav, som här framföres och som främst innebära yrkande om ett något bättre tillgodoseende av de lägst avlönade befattningsgrupperna — av vilka en del genom sina organisationer gjort framställningar i denna fråga, vilka gå mycket längre — äro så rimliga och befogade, att vi våga framföra desamma, även med beaktande av det faktum, att en utgiftsökning kommer att bli en konsekvens härav. Vi hålla nämligen före, att även om den ekonomiska situationen är långt ifrån sådan, som man skulle önska, och även om man ej kan med bestämdhet säga, huru förhållandena komma att utveckla sig under budgetåret 1924—1925, så synes det dock likväl, som om alldeles samma situation ej nu existerar, som vid 1923 års riksdag, då man ansåg sig, med hänsyn till det ekonomiska läget, nödsakad att vidtaga en betydande nedsättning även av de lägsta befattningshavarnas löner. Nu föreligger, enligt vårt förmenande, en något annan situation, eftersom åtminstone början till någon liten ljusning inom det ekonomiska livet kunnat skönjas, då vissa förut nedlagda industriföretag kommit i gång m. m.

Ävenså synes det, som om man med ledning av riksräkenskapsverkets siffror skulle kunna antaga, att de beräkningar, som föreligga i finansministerns inkomstberäkningar, äro uppgjorda så försiktigt, att man kan förmoda, att de verkliga inkomsterna under budgetåret bli åtskilligt högre och därigenom tillåta någon ökning av utgiftssidan.

Alla de här påpekade förhållandena tala, enligt vårt förmenande, för den uppfattningen, att den ekonomiska situationen torde kunna tillåta icke blott ett avslående av regeringens förslag till nedskärande av dyrtidstillägget utan även ett vidtagande av de förbättringar i dyrtidstillägget för de lägre befattningshavarna, som här ovan framförts, av vilka förbättringar vi främst hålla på förslaget om fasta bottenstillägg, bestämda enligt de grunder, som ovan skisserats.

För ett vidtagande av dessa förbättringar talar även den omständigheten, att åtskilliga kommuner och några landsting under den senaste tiden ej ansett sig böra följa staten på dess väg, att genom upprepade försämringsbeslut draga ned dyrtidstilläggets belopp. Man kan i detta sammanhang ej undertrycka den meningen, att, då t. o. m. en del kommuner ansett sig kunna föra en dylik lönepolitik, då måste man säga att staten — vars ekonomiska stabilitet och möjlighet att skaffa medel är en helt

Jämförelse
med dyrtids-
tilläggs ut-
gående till
befattnings-
havare vid
landsting och
kommuner
m. m.

annan — borde ha ännu mindre anledning att fortsätta på den inslagna vägen.

En annan jämförelse kan göras mellan befattningshavarna vid kommunikationsverken i stationskarlsgruppen i Stockholm å ena sidan och personalen vid spårvägarna samt en del kommunala befattningshavare i samma stad å den andra sidan.

Nedanstående tablå torde kunna giva en god uppfattning därom, att en hel del befattningshavare av sistnämnda slag ha bättre löneförmåner än motsvarande statens befattningshavare.

T a b l å

utvisande löner m. m. för vissa befattningshavare i Stockholm. 1:sta kvartalet 1924.

Stockholm = G ort.

Befattningshavare	Lägst	Högst
Spårvägsmän (konduktör och förare) ¹	3,120	3,910
Vaktmästare och skötare vid sinnessvårdsanstalt.....	3,274	4,390
Förste skötare vid sinnessvårdsanstalt, diverse yrkesarbetare vid Långbro sinnessjukanstalt, fångvårdskonstaplar ²	3,571	4,687
Poliskonstaplar ³ och överkonstaplar vid fångvården ⁴ samt vissa förmän	3,869	4,985
Uppsyningsmän vid sinnessjukanstalt samt fångvården. Tillsyningsmän vid hälsopolis. Biträdande maskinister. Uppbördsmän vid gas- och elektricitetsverket ⁵	4,166	5,282
Poliskonstaplar. Maskinister. Förrådsmästare ⁶	5,208	6,435
Centraluppbördsmän ⁷	4,464	5,418

¹ Därtill kommer beklädnad in natura värderad till 250 kronor. — ² Dessutom beklädnadsbidrag 270 kronor. — ³ Dessutom beklädnad in natura. — ⁴ Dessutom beklädnadsbidrag 270 kronor. — ⁵ Dessutom felräkningspengar 300 kronor. — ⁶ Dessutom beklädnad in natura. — ⁷ 450 kronor i felräkningspengar.

Ytterligare anmärkningar:

Vid jämförelse med de kommunalanställdas löner blir ordinarie anställningen icke den rätta utgångspunkten, ty genom att numera ordinarie anställning i statsverken sker med yttersta försiktighet, händer det att befattningshavare i statstjänst få gå som extra personal i cirka 10 års tid med en avlöning som betydligt understiger den lägsta ordinarie lön i första lönegraden. Ålderstilläggen komma härigenom att tilldelas vid en betydligt senare ålder till den statsanställda befattningshavaren emot vad som är fallet för den kommunalanställda. Enligt kollektivavtal skola spårvägsmännen ernå ordinarie anställning efter ett års anställningstid.

Det är även att bemärka att statstjänarna ha att själva inbetala väsentliga bidrag till egen pensionering medan inom en hel del städer, de kommunalanställda åtnjuta pension utan att de behövt inbetala något själva till pensioneringen.

Med hänvisning till vad här ovan anförts och under förhoppning, att vederbörande utskott upptager den behöfliga ökning å respektive titlar m. m., som skulle bliva en följd av ett bifall till motionen, hemställes alltså,

att riksdagen måtte i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 5 besluta antaga följande

Förslag
till
Kungörelse

angående vissa ändringar i kungörelsen den 15 juni 1923 (nr 265) med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst.

§ 3.

Där annorlunda icke är i § 4 av denna kungörelse eller eljest i särskild ordning stadgat, utgår dyrtidstillägget å den för månad uppburna avlöningen efter ett procenttal, motsvarande hälften av det utav Kungl. Maj:t fastställda talet för levnadskostnadsökningen och i förekommande fall avjämnat till närmast lägre hela tal, *vartill kommer dels ett fast bottentillägg, räknat efter tio kronor för månad, dels ock beträffande befattningshavare, vilken vid början av det kalenderår, som omfattar den månad dyrtidstillägget avser, underhållit barn under sexton års ålder, ett fast barntillägg, räknat efter fem kronor för månad och varje sålunda underhållet barn; dock att bottentillägg och barntillägg tillsammans ej må uppgå till högre belopp än det procentuella tillägget för motsvarande tid.*

Tillägg utgår icke på grund av försörjningsplikt för barn, som — — — familjens underhåll.

Uppgår avlöningen till mera än 620 kronor i månaden, utgår å den del, som överstiger nämnda belopp, icke dyrtidstillägg.

Dyrtidstillägg — — — helt krontal bortfaller.

§ 4.

Mom. 1. Till befattningshavare — — — iakttagande därav,

att det i § 3 omförmälda procenttal skall i varje särskilt fall minskas med 18,

att bottentillägget för månad räknat utgår med åtta kronor,

att det belopp, varmed dyrtidstillägget ökas för varje underhållet barn, utgör fyra kronor, samt

att dyrtidstillägg icke utgår å den del av avlöningen, som må överstiga 750 kronor i månaden.

Mom. 2. Därest för — — — sagda övergångsbestämmelser.

Stockholm den 29 januari 1924.

Sigfrid Hansson.

Arvid Thorberg.

C. Winberg.

A. J. Bärq.

Teodor Julin.
